

24 december 2019 - 22.00 uur
P.G. de Hoeksteen
Ds. Agnes Gooijer-Snel
Jesaja 9: 1-6 en Johannes 1: 1-14

Gemeente van Jezus Christus, gasten in ons midden,

Mensen verlangen naar licht

Wat kan een mens verlangen naar licht! Als het weer al dagen somber is, als de wind guur is, en als het maar blijft regenen, wat kun je dan snakken naar wat zonlicht!

Of als dat over je leven gezegd kan worden: dat het guur en donker aanvoelt. Als je het gevoel hebt dat donkere wolken zich maar blijven samenvakken boven je hoofd, wat kun je dan verlangen naar wat licht! Naar iets wat vreugde geeft, hoop, en nieuwe moed.

Of als je waakt bij een geliefde in het ziekenhuis. Als je je vertwijfeld afvraagt of hij of zij het wel gaat redden. Wat kun je ook dan speuren naar een lichtpuntje. Een kleine verandering op de monitor die positief te duiden is. Een bloedwaarde die verbeterd is. Een beweging of oogopslag van hem of haar die je hoop geeft. Een teken, kortom, dat het niet achteruit, maar vooruit gaat met hem of haar.

Feestverlichting

Dat wij mensen van licht houden, dat zie je in deze donkere decemberdagen ook terug op straat en in huis. Winkelstraten hangen vol feestverlichting. Kinderen vergapen zich eraan. En in tuinen en woonkamers staan kerstbomen vol lichtjes. En ook de kaarsen en waxinelichtjes branden. Bij velen van ons zijn ze momenteel niet aan te slepen. Zo zorgen we eigenhandig voor wat licht in de duisternis.

Licht in de Schriftlezingen

Over licht in de duisternis gaat het ook in onze lezingen. *Het volk dat in duisternis rondloopt ziet een schitterend licht*, hoorden we de profeet Jesaja zeggen (Js. 9:1). En ook de evangelist Johannes spreekt over een licht dat schijnt in de duisternis (Jh. 1:5). Een licht dat *hét licht is voor de mensen* (Jh. 1:4), *het ware licht, dat ieder mens verlicht, en dat naar de wereld kwam*. (Jh. 1:9)

Johannes spreekt niet over herders, niet over schapen, niet over engelen, niet over een kribbe of voerbak, en zelfs niet over Jozef en Maria, maar hij spreekt wél over het licht. Het licht, nogmaals, dat naar de wereld kwam om ons mensen te verlichten. Dát is het kerstevangelie bij Johannes. God laat ons niet aan ons lot over. Hij laat ons niet ronddolen en rondtobben in de duisternis. Nee, hij zendt ons zijn licht!

Jezus Christus is het licht

Wat moeten we ons bij dat licht voorstellen? Kunnen we onze fantasie de vrije loop laten, en er vrijuit op los associëren bij deze woorden? Johannes doet een andere suggestie. Of liever gezegd, het licht wordt bij hem vrij precies gedefinieerd. Als je de personalisatie van het licht ten minste een precieze definitie kunt noemen. Want het licht is bij Johannes niet iets vaags, en ook geen dogma, maar een persoon. Het is de persoon van Jezus van Nazareth, wiens geboorte we vandaag vieren.

Johannes noemt hem in ons gedeelte ook wel het Woord, het Woord dat mens is geworden en bij ons heeft gewoond, vol van goedheid en waarheid (Jh.1:14). En hij noemt hem de Zoon, de enige Zoon van de Vader. Degene die zelf God is, die aan het hart van de Vader rust, en ons hem heeft doen kennen (Jh.1:18). En ten slotte noemt hij hem ook ronduit Jezus Christus (Jh.1:17). Hij is het licht.

Een aanmatigende uitspraak

Een paar hoofdstukken later, in hoofdstuk 8:12 om precies te zijn, lezen we dat Jezus zichzelf ook zo noemt: het licht voor de wereld. Dat is een nogal aanmatigende uitspraak. Ténzij het waar is wat hij zegt, en hij eenvoudigweg de waarheid spreekt.

Misschien ben je er nog niet over uit tot welke categorie je zijn uitspraak moet rekenen. Als dat zo is, dan wil ik je aansporen om het daar niet bij te laten zitten, maar op onderzoek uit te gaan. Wie was die man die zulke buitengewone dingen gezegd en gedaan heeft, en die de levens van zo veel mensen diepgaand beïnvloed heeft? Verdiep je eens in zijn persoon, en ontdek wat hij jou te zeggen heeft.

Oproep tot vertrouwen en navolging

Naast dat Jezus beweert dat hij het licht voor de wereld is, roept hij ons ook op om op hem te vertrouwen, en hem na te volgen lezen we in het vervolg van Johannes boek. En hij belooft ons dat we, als we dat doen, licht zullen ervaren in ons leven.

Let wel, hij belooft ons níet dat ons nooit iets naars zal overkomen in ons leven. Wat hij belooft is dat hij in alle omstandigheden, ook de moeilijke, juist de moeilijke, bij ons zal zijn met zijn licht. Hij geeft ons het voorrecht om kinderen van God te worden, kinderen van het licht.

Dat is een ongekend voorrecht. Alles wat er van ons gevraagd wordt is om hem welkom te heten in ons leven. Meer is er niet nodig. We hoeven onszelf niet omhoog te werken, zoals dat in andere religies van ons gevraagd kan worden. We hoeven alleen hem, die afdaalt, te ontvangen.

Dat is het buitengewone aan het christelijke geloof, dat we geloven in een God die afdaalt. Een God die er niet voor terugschrikt om een baby in een voerbak te worden. Een kwetsbaar schepseltje, dat in alles totaal afhankelijk is van de mensen om hem heen. Dat is nauwelijks te bevatten, dat de Schepper van de hemel en de aarde, die weg ging. Dat hij op zo'n ongekend weerloze wijze tot ons komt.

Hopelijk maakt dat het voor ons makkelijker om hem te ontvangen, want wie raakt er nu niet vertederd bij de aanblik van een pasgeboren kind? Dat zou prachtig zijn, want daar is het hem uiteindelijk allemaal om te doen: om onze liefde en onze vriendschap. Hij geeft zichzelf aan ons, opdat wij ons aan Hem zouden geven.

Maar wij mensen geven onszelf niet zo gemakkelijk gewonnen aan die liefde. We horen het Johannes in vers 11 zeggen: *Hij kwam naar wat van hem was, maar wie van hem waren hebben hem niet ontvangen.* En we weten ook allemaal hoe het met baby Jezus afliep. Hoe hij afgewezen werd, en uiteindelijk zelfs vermoord. Hoe zit dat? Waarom hebben wij mensen er toch zo veel moeite mee om Hem te verwelkomen in ons leven? Wat weerhoudt er daar toch van?

Dat zijn grote vragen, waarover veel te zeggen valt. Ik wil er vanavond twee dingen noemen. Ik denk dat het onder meer te maken heeft met de aantrekkingskracht van de duisternis en met het bedreigende van het licht.

De aantrekkingskracht van de duisternis

Allereerst de aantrekkingskracht van de duisternis. Ik denk dat die er is, en er altijd is geweest. We lezen er al over vanaf het allereerste begin.

Toen God de hemel en de aarde maakte, toen hij sprak: *Er zij licht!*, en met die woorden de duisternis indamde, en een mooie, goede en lichte plek creëerde waar het goed toeven was, een plek waar de mens mocht leven en samen leven, tóen al bezaten we een hang naar het duister. Toen al klonk die veelbelovende, verleidelijke stem van de andere kant. Toen al had de duisternis aantrekkingskracht op ons, zoals het dat nog steeds heeft. Het trekt aan ons, het verleidt en betovert ons, het spiegelt ons van alles voor en het maakt ons van alles wijs, en wij zijn er maar al te gevoelig voor. We raken er gemakkelijk van in de ban.

En als dat gebeurt, dan bewegen we ons langzaam maar zeker weg van het licht, weg van de goedheid en waarheid van God. We trekken ons terug in de schaduw, hullen ons in nevelen, en langzaam maar zeker, kunnen we het licht steeds minder goed verdragen. We gaan lijken op nachtdieren die zich terugtrekken op een donkere plek als de zon opkomt.

Het zijn herkenbare processen in een mensenleven denk ik. We raken maar al te gemakkelijk in de ban van van alles en nog wat. We hebben de neiging om te verhullen en te bedekken, we schrikken terug voor de waarheid, we praten het kromme recht, we raken verslaafd, en verliezen onze vrijheid.

En dat is niet het leven dat God voor ons in gedachten heeft. Het is niet het vrije leven in het licht van zijn nabijheid dat hij ons gunt.

Het bedreigende van het licht

Maar eerlijk is eerlijk, het heeft natuurlijk ook wel iets engs om je in te laten met hem die het licht voor de wereld genoemd wordt. Want hij is één en al goedheid en waarheid, en dat zijn ik en jij niet, en dat zal dan ook wel snel aan het licht komen als je met hem in zee gaat. En dat is ook zo. De omgang met hem brengt dingen aan het licht in je leven. Dingen die je liever verborgen hield. De omgang met hem brengt jón als compleet mens aan het licht, met je mooie en je minder mooie kanten. Bij hem kun je de schijn niet langer ophouden.

Maar dat hoeft ook niet, want hij is oneindig liefdevol, fijngevoelig en geduldig. Hij is er nooit op uit om ons te kijk te zetten, belachelijk te maken, of de grond in de boren. Het is hem altijd te doen om ons, zoals we werkelijk zijn. Met die mens wil hij een liefdevolle relatie opbouwen. Het hart van die mens wil hij veroveren. Daarvoor werd hij mens.

Laten we op zijn aanbod, op zijn liefde, ingaan. Laten we hem toelaten om zijn licht over ons leven te laten schijnen. Laten we de moed hebben om uit de schaduw tevoorschijn te komen, en hem te aanbidden.

Amen